

Член 3

ИСУС ХРИСТОС, „ЗАЧЕНАТ ОТ СВЕТИ ДУХ,
РОДЕН ОТ ДЕВА МАРИЯ“

Параграф 1

СИНЪТ БОЖИ СТАНА ЧОВЕК

I. Защо Словото стана плът?

456 С Никео-Константинополския символ ние отговаряме, изповядвайки: „*За нас, хората, и за нашето спасение Той слезе от небесата и се възплъти от Светия Дух и от Дева Мария и стана човек.*“⁷⁹

607 457 Словото стана плът, *за да ни спаси и помири с Бога.* Бог „ни възлюби и проводи Сина Си да стане умилоствивение за нашите грехове“ (1 Иоан. 4, 19). „Отец проводи Сина за Спасител на света“ (1 Иоан. 4, 10). „Той се яви, за да вземе греховете ни“ (1 Иоан. 3, 5):

385 „Нашата природа се нуждаеше от Лечителя, който да се погрижи за болестта. Отпадналият човек се нуждаеше от Него, за да се въздигне. Загубилият живота се нуждаеше от Него, за да го оживотвори. Отклонилият се от причастността си към доброто се нуждаеше от Него, за да го върне в доброто. Жадуваше присъствието на светлината онзи, който беше заключен в мрака. Пленникът търсеше кой да го откупи, победеният – кой да го подкрепи, смазаният в робското иго – кой да го освободи. Нима всичко това бе малко и недостойно, та да не затрогне Бог дотам, че да слезе в човешката природа и да се погрижи за нея, след като човечеството бе до такава степен окаяно и нещастно?“⁸⁰

219 458 Словото стана плът, *за да можем по този начин да познаем любовта на Бога:* „Божията любов към нас в това се яви, дето Бог проводи в света своя Единороден Син, за да бъдем живи чрез Него“ (1 Иоан. 4, 9). „Защото Бог толкоз обикна света, че отдаде своя Единороден Син, та всеки, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен“ (Иоан. 3, 16).

⁷⁹ Ds 150.

⁸⁰ SANCTUS GREGORIUS NYSSENUS, *Oratio catechetica* 15, 3: TD 7, 78 (PG 45, 48).

- 459 Словото стана плът, за да бъде наши образец на святост: „Вземете моето иго върху себе си и се поучете от мене...“ (Мат. 11, 29). „Аз съм пътят и истината и животът, никой не дохожда при Отца, освен чрез Мене“ (Иоан. 14, 6). И Отец на хълма на Преображението повелява: „Слушайте Го“ (Марк. 9, 7)⁸¹. В действителност Той е образец на блаженствата и норма на Новия Закон: „Да любите един другия, както Аз ви възлюбих“ (Иоан. 15, 12). Тази любов включва действено себеотдаване в следването на Словото-Христос⁸². 520, 823
2012
1717, 1965
- 460 Словото стана плът, за да ни направи „участници в божественото естество“ (2 Петр. 1, 4): „Точно затова Словото стана човек и Синът Божи – Син Човечески: за да може човекът, като стане съпричастен със Словото и възприеме по този начин божественото осиновление, да стане Син Божи.“⁸³ „Сам Той стана човек, за да ни направи божи.“⁸⁴ „Единородният Син Божи, в желанието си да станем причастни на неговата божественост, възприе нашата природа, та бидейки човек, да направи хората богове.“⁸⁵ 1265, 1391
1988

II. Въплъщението

- 461 Възприемайки израза на свети Йоан „И Словото стана плът“ (Иоан. 1, 14), Църквата нарича Въплъщение факта, че Синът Божи е приел човешка природа, за да изпълни в нея нашето спасение. В един химн, утвърден от св. Павел, Църквата възпява тайната на Въплъщението: 653, 661
449

„Понеже вие трябва да имате същите мисли, каквито е имал Исус Христос, Който, бидейки в образ Божи, не счете за похищение да бъде равен Богу; но понизи Себе си, като прие образ на раб и се уподоби на хората; и по вид се оказа като човек, смири Себе си, бидейки послушен дори до смърт, и то смърт Кръвна!“⁸⁶

⁸¹ Вж. Втор. 6, 4-5.

⁸² Вж. Марк. 8, 34.

⁸³ SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 3, 19, 1: SC 211, 374 (PG 7, 939).

⁸⁴ SANCTUS ATHANASIUS ALEXANDRINUS, *De Incarnatione* 54, 3: SC 199, 458 (PG 25, 192).

⁸⁵ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Officium de festo corporis Christi*, Ad Matutinas, In primo Nocturno, Lectio 1: *Opera omnia*, v. 29 (Parisiis 1876) p. 336.

⁸⁶ Вж. *Canticum ad I Vesperas Dominicae: Liturgia Horarum*, editio typica, v. 1, p. 545. 629. 718 et 808; v. 2, p. 844. 937. 1037 et 1129; v. 3, p. 548. 669. 793 et 916; v. 4, p. 496. 617. 741 et 864 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973-1974).

462 Посланието до Евреите говори за същата тайна:

„Заради това Христос, влизайки в света, казва: „Жертва и принос Ти не пожела, а Тяло Ми приготви. Всесъжения и жертви за грях не Ти са угодни. Тогава рекох: „Ето, ида ... да изпълня, Боже, Твоята воля“ (*Евр.* 10, 5-7, цитирайки *Пс.* 39, 7-9 LXX).

90 463 Вярата в истинското Въплъщение на Сина Божи е отличителен знак за християнската вяра: „По това познайте Божия Дух... Всякой дух, който изповядва, че в плът е дошъл Исус Христос, е от Бога“ (*1 Иоан* 4, 2). Такова е радостното убеждение на Църквата още от самото ѝ начало, когато Тя възпява „великата тайна на благочестието“: „Бог се яви в плът“ (*1 Тим.* 3, 16).

III. Истински Бог и истински човек

464 Уникалното и изцяло богоподобно събитие на Въплъщението на Сина Божи не означава, че Исус Христос е отчасти Бог и отчасти човек, нито пък, че се е получило безразборно смесване на божественото и човешкото. Той стана действително човек, като си остана действително Бог. Исус Христос е истински Бог и истински човек. 88 Църквата е трябвало още през първите векове на своето съществуване да осветлява тази истина на вярата и да я защитава от изопачаващите я ереси.

465 Първите ереси отричат не толкова божествеността на Христос, колкото неговата истинска човешка природа (гностичен докетизъм). Още от апостолски времена християнската вяра настоява върху действителното Въплъщение на Сина Божи, дошъл в плът⁸⁷. Но през трети век, на Събора, свикан в Антиохия, Църквата е трябвало да утвърди, противопоставяйки се на Павел от Самосата, че Исус Христос е Син Божи по природа, а не по осиновение. През 325 г. Първият вселенски събор в Никея изповядва в своето Верую, че 242 Синът Божи е „роден, несътворен, единосъщен с Отца (homousios)⁸⁸, и осъжда Арий за твърдението, че Синът Божи е произлязъл от нищото⁸⁹ и има същност, или субстанция, различна от тази на Отца⁹⁰.

⁸⁷ Вж. *1 Иоан.* 4, 2-3.

⁸⁸ *Symbolum Nicaenum*: DS 125.

⁸⁹ CONCILIUM NICAENUM, *Epistula synodalis* «Ἐπειδὴ τῆς» ad Aegyptios: DS 130.

⁹⁰ *Symbolum Nicaenum*: DS 126.

466 Несторианската ерес вижда в Христос човешка личност, свързана с божествената личност на Сина Божи. Против нея св. Кирил Александрийски и Третият вселенски събор, свикан в Ефес през 431 г., приемат, че „Словото, единявайки в Себе си според своята ипостас плът, одушевена от разумна душа, е станало човек“⁹¹. Човешката природа на Исус няма друг субект освен божествената личност на Сина Божи, който прие тази човешка природа и я направи своя още от своето зачатие. Затова Ефеският събор провъзгласи в 431 г., че Мария е станала истинска майка на Бога чрез човешко зачатие на Сина Господен в нейната утроба: „Божия Майка не защото Божието Слово извлече от нея своята божествена природа, но защото именно от нея се роди светото тяло, надарено с разумна душа, с което Словото се вединява в Своята ипостас и заради което се казва, че Словото „стана плът“⁹².

495

467 Монофизитите поддържат, че човешката природа е престанала да съществува в Христос като такава след възприемането ѝ от божествената личност на Сина Божи. Като се опълчи срещу тази ерес, IV Вселенски събор в Халкидон изповяда в 451 г. следното:

„Следвайки светите Отци, и ние единодушно учим, че признаваме един-единствен Син, нашия Господ Исус Христос, еднакво свършен в божествеността и в човешката си природа, истински Бог и истински човек, съставен от разумна душа и тяло, единосъщен с Бога в божествеността си, единосъщен с нас в човешката природа, „подобен на нас във всичко освен в греха“⁹³; роден от Бога преди вековете в божествеността Си и в тези последни дни за нас и нашето спасение, роден от Дева Мария, Майка на Бога, съобразно човешката природа. Един и същ Христос, Господ, единороден Син, в Когото трябва да признаем две несмесени, непроменими, неотделими и неразлъчни природи. Разликата в природите не се заличава от тяхното съединение, но много повече свойствата на всяка природа се запазват и съвпадат в едно-единствено Лице и ипостас.“⁹⁴

468 След Събора в Халкидон някои правят от човешката природа на Христос някакъв вид личен субект. Петият вселенски събор в Константинопол през 553 г. се обявява срещу тях с твърдението, че „има само една ипостас (или Личност)... Която е нашият Господ

⁹¹ CONCILIIUM EPHESINUM, *Epistula II Cyrilli Alexandrini ad Nestorium*: D.S. 250.

⁹² CONCILIIUM EPHESINUM, *Epistula II Cyrilli Alexandrini ad Nestorium*: D.S. 251.

⁹³ Вж. *Евр.* 4, 15.

⁹⁴ CONSILIIUM CHALCEDONENSE, *Symbolum*: D.S. 301-302.

254 Исус Христос, един от Светата Троица⁹⁵. Следователно всичко в
 човешката природа на Христос трябва да бъде отдадено на
 616 Божествената му Личност като негов собствен субект⁹⁶ – не само
 чудесата, но също старанията⁹⁷ и дори смъртта: „Този, Който бе
 разпънат на Кръста в Своята плът, нашият Господ Исус Христос, е
 истински Бог, Господ на славата *и един от Светата Троица*.“⁹⁸

469 Така Църквата изповядва, че Исус е неделимо истински Бог и
 истински човек. Той е действително Син Божи, който стана човек,
 212 наш брат, без да престане да бъде Бог, да бъде наш Господ:

„Той остана това, което беше, и възприе това, което не беше“, възпява
 Римската литургия⁹⁹. И литургията на Свети Йоан Златоуст про-
 възгласява и възпява: „О, Единородни Сине и Слово Божие, бидейки
 безсмъртен, Ти прие за нашето спасение да се възплътиш от Светата
 Майка Божия и винаги Дева Мария, без промяна стана човек и бе
 разпънат на Кръста. О, Христе Боже, Ти, Който със смъртта Си надви
 смъртта, който си един от Светата Троица, възславен с Отца и Светия
 Дух, спаси ни.“¹⁰⁰

IV. По какъв начин Синът Божи е човек?

470 Понеже в тайнственото единение на Въплъщението „човеш-
 ката природа бе възприета, но не и заличена“¹⁰¹, с течение на веко-
 вете Църквата стигна до изповядването, че човешката душа у Хри-
 стос заедно с действията на разума и волята е изцяло действителна,
 както действително е и Неговото човешко тяло. Но, от друга страна,
 тя трябваше да припомня при всеки повод, че възприетата от Христос
 516 човешка природа се отнася като собствена природа към божест-
 вената личност на Сина Божи. Всичко, което Той е и с което действа
 626 в нея, произтича от „Един от Светата Троица“. Така Синът Божи
 предава на човешката Си природа Своя особен начин на същест-

⁹⁵ CONSILIIUM CONSTANTINOPOLITANUM II, Sess. 8^a, Canon 4: DS 424.

⁹⁶ Вж. CONSILIIUM EPHE SINUM: *Anathematismi Cyrilli Alexandrini*, 4: DS 255.

⁹⁷ Вж. CONSILIIUM CONSTANTINOPOLITANUM II, Sess. 8^a, Canon 3: DS 423.

⁹⁸ CONSILIIUM CONSTANTINOPOLITANUM II, Sess. 8^a, Canon 10: DS 432.

⁹⁹ *In sollemnitate Sanctae Dei Genetricis Mariae*, Antiphona ad „Benedictus“: *Liturgia Horarum*, editio typica, v. 1 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 394; cf. SANCTUS LEO MAGNUS, Sermo 21, 2: CCL 138, 87 (PL 54, 192).

¹⁰⁰ *Officium Horarum Byzantinum*, *Hymnus* Ὁ μονογενής: Ὁρολόγιον τὸ μέγα (Romae 1876) p. 82.

¹⁰¹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. past. *Gaudium et spes*, 22: AAS 58 (1966) 1042.

вуване като Лице на Троицата. В Своята душа, както и в Своето тяло, Христос изразява по човешки начин божествените свойства на Троицата¹⁰²:

„Синът Божи е извършил делото Си с човешки ръце, мислел е с човешки ум, действал е с човешка воля, обичал е с човешко сърце. Роден от Дева Мария, Той действително стана един от нас, във всичко подобен на нас освен в греха.“¹⁰³ 2599

ДУШАТА И ЧОВЕШКОТО ПОЗНАНИЕ НА ХРИСТОС

471 Аполинарий Лаодикийски твърдял, че в Христос Словото е заместило душата или духа. Против тази заблуда Църквата изповядва, че Вечният Син е приел в Себе си също човешка душа, надарена с разум¹⁰⁴. 363

472 Човешката душа, възприета от Сина Божи, е била надарена със същинско човешко познание и като такова то не е могло от само себе си да бъде неограничено, осъществявайки се в историческите условия на пространството и времето. Ето защо, като стана човек, Синът Божи прие да преуспява „в мъдрост и възраст и в любов“ (Лук. 2, 52) и дори да се старае да узнава онова, което в човешките условия се научава по пътя на опита¹⁰⁵. Това отговаря на Неговото доброволно снизяване до „образа на раб“¹⁰⁶.

473 Но в същото време истинското човешко познание на Сина Божи изразява божествения живот на Неговата Личност¹⁰⁷. „Не от себе си, но чрез съединението си със Словото човешката природа на Сина Божи познаваше и изявяваше в себе си всичко, което подхожда на Божието величие.“¹⁰⁸ Такъв е най-напред случаят с проникновеното и непосредствено знание, което Синът Божи, станал човек, има за Своя Отец¹⁰⁹. В своето човешко познание Синът показва също божественото Си проникновение в тайните мисли на човешките сърца¹¹⁰. 240

¹⁰² Вж. *Иоан.* 14, 9-10.

¹⁰³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. past. *Gaudium et spes*, 22: AAS 58 (1966) 1042-1043.

¹⁰⁴ Вж. SANCTUS DAMASUS I, Epistula \$O\tau\iota\ \tau\grave{\alpha}\ \text{В}\rho\omicron\sigma\tau\omicron\lambda\iota\zeta\ \text{З}\alpha\theta\acute{\epsilon}\delta\rho\iota\$: DS 149.

¹⁰⁵ Вж. *Марк.* 6, 38; 8, 27; *Иоан.* 11, 34.

¹⁰⁶ Вж. *Фил.* 2, 7.

¹⁰⁷ Вж. SANCTUS GREGORIUS MAGNUS, Epistula *Sicut aqua*: D.S. 475.

¹⁰⁸ SANCTUS MAXIMUS CONFESSOR, *Questiones et dubia*, Q. I, 67: CCG 10, 155 (66: PG 90, 840).

¹⁰⁹ Вж. *Марк.* 14, 36; *Мат.* 11, 27; *Иоан.* 1, 18; 8, 55.

¹¹⁰ Вж. *Марк.* 2, 8; *Иоан.* 2, 25; 6, 61.

474 Поради единението си с божествената Мъдрост в Лицето на Въплътеното Слово човешкото знание на Христос се радва на пълното познаване на вечните замисли, които Той идва да открие¹¹¹. Онова, което Сам Той признава, че не знае¹¹², според казаното на друго място не Му е дадено да открие¹¹³.

ЧОВЕШКАТА ВОЛЯ НА ХРИСТОС

2008 475 Съобразно с това на Шестия вселенски събор в Константинопол Църквата прие, че Христос има две воли и две естествени действия – божествена и човешка, които не са в противоречие, а в единство помежду си, така че Словото, станало плът, е поискало съвсем човешки в послушанието си към Своя Отец всичко, което То божествено е отредило заедно с Отец и Светия Дух за нашето спасение¹¹⁴. Църквата изповядва, че „човешката воля на Христос следва божествената Му воля без упорство и противопоставяне, но по-скоро като се подчинява на тази всемогъща воля“¹¹⁵.

2824

ИСТИНСКОТО ТЯЛО НА ХРИСТОС

1159-1162 476 Понеже Словото стана плът, като прие истинска човешка природа, тялото Христово е било с определен вид¹¹⁶. По тази причина човешкият облик на Исус може да бъде „изобразен“¹¹⁷. На Седмия вселенски събор Църквата прие, че Той законно може да бъде представян чрез свещени образи¹¹⁸.

2129-2132

477 В същото време Църквата винаги е признавала, че в тялото на Исус „Бог, който е по природа невидим, е станал видим за нашите очи“¹¹⁹. В действителност индивидуалните особености в тялото на

¹¹¹ Вж. *Марк.* 8, 31; 9, 31; 10, 33-34; 14, 18-20. 26-30.

¹¹² Вж. *Марк.* 13, 32.

¹¹³ Вж. *Деян.* 1, 7.

¹¹⁴ Вж. CONSILIIUM CONSTANTINOPOLITANUM III (anno 681), Sess. 18^a, *Definitio de duabus in Christo voluntatibus et operationibus*: DS 556-559.

¹¹⁵ Вж. CONSILIIUM CONSTANTINOPOLITANUM III, Sess. 18^a, *Definitio de duabus in Christo voluntatibus et operationibus*: DS 556.

¹¹⁶ Вж. CONSILIIUM LATERANENSE (anno 649), Canon 4: D.S 504.

¹¹⁷ Вж. *Гал.* 3, 1.

¹¹⁸ CONSILIIUM NICAENUM II (anno 787), Act. 7^a, *Definitio de sacris imaginibus*: DS 600-603.

¹¹⁹ Praefatio in Nativitate Domini, II: Missale Romanum, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 396.

Христос изразяват божествената Личност на Сина Божи. Той направи свои чертите на собственото Си човешко тяло, така че, изписани на някое свещено изображение, те могат да бъдат почитани, защото вярващият, който почита образа, „почита в него Личността на изображения“¹²⁰.

СЪРЦЕТО НА ВЪПЛЪТНОТО СЛОВО

478 В Своя живот, в Своята агония и страдание Исус ни позна и обикна всички и всекиго поотделно и за всеки от нас се предаде: Син Божи „ме възлюби и предаде Себе си за мене“ (Гал. 2, 20). Той ни обикна всички с човешкото Си сърце. По тази причина светото Сърце на Исуса, прободено заради нашите грехове и за наше спасение¹²¹, „се смята за главен знак и символ ... на онази любов, с която Божественият Изкупител възлюбва непрестанно Вечния Отец и всички хора“¹²².

487
368
2669

Накратко

- 479 *В установеното от Бога време единственият Син на Отца, Вечното Слово и единосъщният образ на Отца, се възплъти: без да губи божествената си природа, Той прие човешка природа.*
- 480 *Исус Христос е истински Бог и истински човек в единството на своята божествена Личност; затова Той е единственият Посредник между Бога и човеците.*
- 481 *Исус Христос притежава две природи – божествена и човешка, несмесени, но съединени в единственото Лице на Сина Божи.*
- 482 *Бидейки истински Бог и истински човек, Христос притежава човешки разум и воля, свършено съгласувани и подчинени на Неговия божествен ум и божествена воля, които Той съпритежава с Отец и Свети Дух.*

¹²⁰ CONCILIIUM NICAENUM II, Act. 7^a, *Definitio de sacris imaginibus*: DS 601.

¹²¹ Вж. *Иоан.* 19, 34.

¹²² PIUS XII, Litt. Enc. *Haurietis aquas*: D.S., 3924; cf. Id., Lett. enc. *Mystici Corporis*: DS 3812.

483 *Въплъщението е тайната на удивителното съединение на божествената и човешката природа в единственото Лице на Словото.*

Параграф 2

„...ЗАЧЕНАТ ОТ СВЕТИ ДУХ, РОДЕН ОТ ДЕВА МАРИЯ“

I. Заченат от Свети Дух...

484 Благовещението на Дева Мария открива „пълнотата на времената“ (*Гал. 4, 4*), т. е. изпълването на обещанията и приготвленията.
461 Мария е призвана да зачене Този, в Когото ще обитава „телесно пълнотата на Божеството“ (*Кол. 2, 9*). Божественият отговор на нейния въпрос: „Как ще бъде това, когато аз мъж не познавам?“
721 (*Лук. 1, 14*) е даден от могъществото на Духа: „Дух Свети ще слезе върху Теб“ (*Лук. 1, 35*).

485 Мисията на Светия Дух е винаги свързана и съгласувана с мисията на Сина¹²³. Светият Дух, който е „Господ животворящ“, е изпратен да освети утробата на Дева Мария, за да се оплодотвори тя божествено, така че да зачене вечния Божи Син в човешката Му природа, възприета от нейната човешка природа.
689, 723

486 Единородният Син на Отца, заченат като човек в утробата на Дева Мария, е „Христос“, т. е. Помазан от Светия Дух¹²⁴ още от самото начало на човешкото си съществуване, макар че реалното Му изявяване се извършва постепенно: пред овчарите¹²⁵, пред мъдреците¹²⁶, Йоан Кръстител¹²⁷ и най-сетне пред учениците¹²⁸. Така целият живот на Исус Христос показва „как Бог помаза с Дух Светий и със сила Исуса“ (*Деян. 10, 38*).

¹²³ Вж. *Иоан. 16, 14-15*.

¹²⁴ Вж. *Мат. 1, 20*; *Лук. 1, 35*.

¹²⁵ Вж. *Лук. 2, 8-20*.

¹²⁶ Вж. *Мат. 2, 1-12*.

¹²⁷ Вж. *Иоан. 1, 31-34*.

¹²⁸ Вж. *Иоан. 2, 11*.

II. ...Роден от Дева Мария

487 Това, което Католическата вяра изповядва по отношение на Мария, се основава на това, което изповядва по отношение на Христос, но на свой ред учението за Мария осветлява вярата в Христос. 963

ПРЕДОПРЕДЕЛЕНИЕТО НА МАРИЯ

488 „Бог изпрати своя Син“ (*Гал.* 3, 4), но за да му приготви тяло¹²⁹, Той поиска доброволното съдействие на едно създание. За тази цел от векове Бог избра за майка на своя Син една дъщеря на Израил, млада еврейка от Назарет в Галилея, „една Девица, сгодена за мъж на име Иосиф от дома Давидов, а името на Девицата беше Мария“ (*Лук.* 1, 26-27):

„Отецът на милосърдието пожела Въплъщението да бъде предшествано от съгласието на предопределената Майка, така че, след като жена допринесе за смъртта, по същия начин жена да допринесе за делото на живота.“¹³⁰

489 През времето на целия Стар Завет мисията на Мария е *подготвена* от тази на светите жени. В самото начало е Ева: въпреки нейното непослушание тя получава Обещание, че ще има потомство, което ще победи Лукавия¹³¹, и че ще бъде майка на всички живеещи¹³². По силата на това обещание Сара зачева син въпреки напредналата си възраст¹³³. Противно на всяко човешко очакване, Бог избира това, което е считано за слабо¹³⁴ и немошно, за да покаже своята вяроност към обещаното: Анна, майката на Самуил¹³⁵, Дебора, Рут, Юдит, Естир и много още други жени. Мария „заема първо място измежду тези скромни и бедни жени на Господа, които се надяват и очакват с доверие спасението си от Него. С нея, ненадминатата дъщеря на Сион, след дългото очакване на Обещанието, се изпълват времената и се полага новият спасителен план“¹³⁶. 722 410 145

¹²⁹ Вж. *Евр.* 10, 5.

¹³⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 56: AAS 57 (1965) 60; cf. *Ibid.*, 61: AAS 57 (1965) 63.

¹³¹ Вж. *Бит.* 3, 15.

¹³² Вж. *Бит.* 3, 20.

¹³³ Вж. *Бит.* 18, 10-14; 21, 1-2.

¹³⁴ Вж. *1 Кор.* 1, 27.

¹³⁵ Вж. *1 Царств.* 1.

¹³⁶ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 55: AAS 57 (1965) 59-60.

НЕПОРОЧНОТО ЗАЧАТИЕ

2676, 2853
2001 490 За да бъде майка на Спасителя, Мария „бе надарена от Бога с дарове, достойни за толкова велико служение“¹³⁷. Архангел Гавриил в момента на Благовещението я поздравява като „пълна с благодат“¹³⁸. И наистина, за да може да даде свободното съгласие на вярата си при известяване на нейното призвание, тя е трябвало цяла да бъде носена от Божията благодат.

411 491 С течение на вековете Църквата осъзна, че „изпълнената с Божията благодат“ Мария¹³⁹ е получила изкупление още от зачатие си. Това изповядва догмата за Непорочното Зачатие, провъзгласена в 1854 г. от Папа Пий IX:

„Преблажената Дева Мария от първия момент на своето зачатие, поради особената благодат и благоволение на Всемогъщия Бог и предвид заслугите на Спасителя на човешкия род Исус Христос, е била запазена недокосната от всякакво петно на първородния грях.“¹⁴⁰

2011
1077 492 Това сияние на „несравнима святост“, с което тя „е надарена още от първия миг на своето зачатие“¹⁴¹, произхожда изцяло от Христос: тя е „получила изкупление по най-възвишен начин предвид заслугите на своя Син“¹⁴². Повече от всяко друго родено лице Отец я „благослови в Христа с всяко духовно благословение от небесата“ (Еф. 1, 3; 14). Той я избра „чрез Него, преди да се свят създаде“, за да бъде „свята и непорочна пред Него с любов“ (Еф. 1, 4).

493 Отците на Източното Предание наричат Божията Майка „Пресвета“ (Παναγία), прославяйки я като „лишена от всяко петно на греха, сякаш изваяна от Светия Дух и претворена от Него като ново създание“¹⁴³. Благодарение на Божията благодат Мария е останала чиста от всякакъв личен грях през целия си живот.

¹³⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 56: AAS 57 (1965) 60.

¹³⁸ Вж. Лук. 1, 28.

¹³⁹ Вж. Лук. 1, 28.

¹⁴⁰ PIUS IX, Bulla *Ineffabilis Deus*: DS 2803.

¹⁴¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 56: AAS 57 (1965) 60.

¹⁴² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 53: AAS 57 (1965) 58.

¹⁴³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 56: AAS 57 (1965) 60.

„НЕКА МИ БЪДЕ ПО ДУМАТА ТИ...“

494 На благовестието, че ще роди „Сина на Всевишния“, без да познава мъж, чрез силата на Светия Дух¹⁴⁴, Мария отговаря с „послушанието на вярата“¹⁴⁵, сигурна, че „у Бога няма да остане безсилна ни една дума“: „Ето рабинята Господня, нека ми бъде по думата ти“ (Лук. 1, 37-38). Така, като даде на Словото Божие своето съгласие, Мария стана Майка на Исуса, прегръщайки от все сърце, без никакъв грях да я възпира, божествената воля за спасение, и като посвети себе си изцяло на Личността и делото на Своя Син, за да служи в зависимостта си от Него и заедно с Него чрез Божията благодат на тайната на Изкуплението¹⁴⁶:

„Както казва св. Иринеи, „чрез своето послушание тя стана за себе си и за целия човешки род причина за спасение“¹⁴⁷. Също така заедно с него немалко от светите Отци охотно твърдят следното: „Възелът на непослушанието на Ева беше развързан от послушанието на Мария; това, което девицата Ева беше вързала със своето неверие, Дева Мария го развърза със своята вяра.“¹⁴⁸ Като сравняват Мария с Ева, те наричат Мария „Майка на живите“ и често казват: „чрез Ева смърт, чрез Мария живот“¹⁴⁹.

БОЖЕСТВЕННОТО МАЙЧИНСТВО НА МАРИЯ

495 Наречена в Евангелията „Майка на Исус“ (Иоан. 2, 1; 19, 23)¹⁵⁰, още преди раждането на своя Син, по внушението на Духа Мария бива приветствана като „Майка на моя Господ“ (Лук. 1, 43). И наистина, Този, Когото тя зачена от Светия Дух като човек и Който стана наистина неин Син в плътта, не е никой друг освен вечният Син на Отца, второто Лице на Светата Троица. Църквата изповядва, че Мария е истинно *Божия Майка (Богородица)*¹⁵¹.

¹⁴⁴ Вж. Лук. 1, 28-37.

¹⁴⁵ Вж. Рим. 1, 5.

¹⁴⁶ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 56: AAS 57 (1965) 60-61.

¹⁴⁷ SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 3, 22, 4: SC 211, 440 (PG 7, 959).

¹⁴⁸ Вж. SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 3, 22, 4: SC 211, 442-444 (PG 7, 959-960).

¹⁴⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 56: AAS 57 (1965) 60-61.

¹⁵⁰ Вж. Мат. 13, 55.

¹⁵¹ Вж. CONCILIIUM EPHE SINUM, *Epistula II Alexandrini ad Nestorium*: DS 251.

ДЕВСТВЕНОСТТА НА МАРИЯ

496 Още в първите определения на вярата⁴⁵² Църквата учи, че Исус е бил заченат в утробата на Дева Мария чрез единствената сила на Светия Дух, като така утвърждава дори причината, отнасяща се до телесността на това събитие: Исус е бил заченат от „Светия Дух без мъжко семе“⁴⁵³. Отците виждат в девственото зачатие знак, че действително Синът Божи е дошъл въплътен в човечност, подобна на нашата.

Така св. *Игнатий от Антиохия* (в началото на II век) казва: „Видях, че твърдо сте изпълнени с вяра в нашия Господ, който е действително от рода Давидов според плътта⁴⁵⁴, Син Божи според волята и силата на Бога⁴⁵⁵, роден наистина от девица... Той действително е бил прикован на кръста заради нас в Своята плът при Понтийския Пилат... Наистина е страдал, така както наистина е Възкръснал.“⁴⁵⁶

497 Евангелските разкази⁴⁵⁷ разбират девственото зачатие като божествено дело, което надвишава всяко разбиране и всяка човешка възможност⁴⁵⁸. „Заченалото се в нея е от Светия Дух“, казва Ангелът на Йосиф за Мария, неговата годеница (*Мат.* 1, 20). Църквата вижда в непорочното зачатие изпълнение на божественото Обещание, дадено от пророк Исаия: „Ето девицата ще зачене в утробата си и ще роди Син“ (*Ис.* 7, 14, според гръцкия превод на *Мат.* 1, 23).

498 Мълчанието на Евангелието според Свети Марк и Посланията на Новия Завет върху девственото зачатие на Мария е било причина за смущение. Дори се е задавал въпросът, дали тук не се касае за легенди или някакви богословски построения без историческа достоверност. На това трябва да се отговори: вярата в девственото зачатие на Исус е срещала живо противопоставяне, подигравки и неразбиране от страна на невярващите, евреите и езичниците⁴⁵⁹: тази
90 вяра не е произлязла от езическата митология или от нещо друго,

⁴⁵² Вж. DS 10-64.

⁴⁵³ CONSILIIUM LATERANENSE (anno 649), Canon 3: DS 503.

⁴⁵⁴ Вж. *Рим.* 1, 3-4.

⁴⁵⁵ Вж. *Иоан.* 1, 13.

⁴⁵⁶ SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Smyrnaeos* 1-2: SC 10bis, p. 132-134.

⁴⁵⁷ Вж. *Мат.* 1, 18-25; *Лук.* 1, 26-38.

⁴⁵⁸ Вж. *Лук.* 1, 34.

⁴⁵⁹ Вж. SANCTUS IUSTINUS, *Dialogus cum Tryphone Iudaeo* 66-67: CA 2, 234-236 (PG 6, 628-629); ORIGENES, *Contra Celsum*, 1, 32: SC 132, 162-164 (PG 8, 720-724); *Ibid.*, 1, 69: SC 132, 270 (PG 8, 788-789); et alii.

нагласено към идеите на онова време. Смисълът на това събитие е постижим само чрез вярата, която го разглежда във „връзката на самите тайни помежду им“¹⁶⁰, в цялото, което обхваща тайните на Христа от Неговото Въплъщение до Неговата Пасха. Св. Игнатий Антиохийски свидетелства за тази връзка: „Князът на този свят не зачете девствеността на Мария и нейното раждане, както и смъртта на Господа: три отекващи тайни, които бяха изпълнени в тишината на Бога.“¹⁶¹

2717

МАРИЯ – „ВИНАГИ ДЕВА“

499 Задълбочаването на вярата в девственото майчинство накара Църквата да признае действителната и вечна девственост на Мария¹⁶² дори при раждането на Сина Божи, станал човек¹⁶³. В действителност Раждането на Христа „не намали, но дори освети непокътнатата девственост на Неговата Майка“¹⁶⁴. Литургията на Църквата прославя Мария като „винаги дева“¹⁶⁵.

500 На това понякога се възразява, че Писанието споменава за братя и сестри на Исус¹⁶⁶. Църквата винаги е разбирала, че тези места не говорят за други деца на Дева Мария; в действителност Яков и Йосиф, „братя на Исус“ (*Мат.* 13, 55), са синове на Мария, следовницата на Христос¹⁶⁷, която е била означавана именно като „другата Мария“ (*Мат.* 28, 1). Явно става дума за сродници на Исус според известен израз на Стария Завет¹⁶⁸.

501 Исус е единствен син на Мария. Но духовното майчинство на Мария¹⁶⁹ се простира към всички хора, които Той дойде да спаси: „Тя

969

¹⁶⁰ CONCILIUM VATICANUM I, Const. dogm. *Del Filius*, c. 4: DS 3016.

¹⁶¹ SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Ephesios* 19, 1: SC 10bis, 74 (FUNK 1, 228); Cf. 1 *Кор.* 2, 8.

¹⁶² Вж. CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM II, Sess. 8^a, Canon 6: DS 427.

¹⁶³ Вж. SANCTUS LEO MAGNUS, *Tomus ad Flavianum*: DS 291; *Ibid.*: DS 294; PELAGIUS I, *Epistula Humani generis*: DS 442; CONCILIUM LATERANENSE, Canon 3: DS 503; CONCILIUM TOLETANUM XVI, *Symbolum*: DS 571; PAULUS IV, Const. *Cum quorundam hominum*: DS 1880.

¹⁶⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 57: AAS 57 (1965) 61.

¹⁶⁵ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 52: AAS 57 (1965) 58.

¹⁶⁶ Вж. *Марк.* 3, 31-35; 6, 3; *1 Кор.* 9, 5; *Гал.* 1, 19.

¹⁶⁷ Вж. *Мат.* 27, 56.

¹⁶⁸ Вж. *Бит.* 13, 8; 14, 16; 29, 15.

¹⁶⁹ Вж. *Иоан.* 19, 26-27; *Откр.* 12, 17.

970 роди своя Син, от Когото Бог направи „първороден между многото братя“ (Рим. 8, 29), които са вярващите, и за тяхното раждане и израстване тя съдейства с майчината си любов“¹⁷⁰.

ДЕВСТВЕНОТО МАЙЧИНСТВО НА МАРИЯ В БОЖИЯ ЗАМИСЪЛ

- 90 502 Вглеждайки се във вътрешната свързаност на цялото Откровение, вярата може да открие тайнствените причини, поради които Бог в своя спасителен замисъл пожела Неговият Син да се роди от девица. Тези причини засягат както Личността и изкупителната мисия на Христос, така и приемането на тази мисия от Мария в полза на всички хора:
- 422 503 Девствеността на Мария показва съвършеното начинание на Бога във Въплъщението. Исус няма друг баща освен Бога¹⁷¹. „Човешката природа, която Той възприе, никога не Го отдалечи от Отца ... естествено принадлежащ на Отца по своята божественост и на своята Майка по човешката си природа, Той все пак е истински Син Божи в своите две природи.“¹⁷²
- 359 504 Исус бе заченат от Светия Дух в утробата на Дева Мария, понеже е *Новият Адам*¹⁷³, който открива новото творение: „Първият човек е от земя, земен; вторият човек е Господ от небето“ (1 Кор. 15, 17). Човешката природа на Христос още от зачеването е изпълнена от Светия Дух, „понеже Бог не с мярка Му дава Духа“ (Иоан. 3, 34). Точно от „Неговата пълнота“, от Него, Главата на изкупеното човечество¹⁷⁴, ние получихме „благодат въз благодат“ (Иоан. 1,16).
- 1265 505 Исус, Новият Адам, с девственото си зачатие открива *новото раждане* на синовените чеда в Светия Дух чрез вярата. „Как това ще стане?“ (Лук. 1, 34)¹⁷⁵. Участието в божествения живот не идва „от кръв, ни от похот плътска, нито от похот мъжка, а от Бога“ (Иоан. 1, 13). Приемането на този живот е девствено, защото животът е изцяло даден на човека от Духа. Брачният смисъл на човешкото

¹⁷⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 63: AAS 57 (1965) 64.

¹⁷¹ Вж. Лук. 2, 48-49.

¹⁷² CONCILIUM FOROULIENSE (anno 796 vel 797), *Symbolum*: DS 619.

¹⁷³ Вж. 1 Кор. 15, 45.

¹⁷⁴ Вж. Кол. 1, 18.

¹⁷⁵ Вж. Иоан. 3, 9.

призвание по отношение на Бога¹⁷⁶ е свършено изпълнен в девственото майчинство на Мария.

506 Мария е Девица, защото нейната девственост е *знак* за нейната вяра, която никакво съмнение не може да увреди¹⁷⁷, и за нейното пълно себеотдаване на волята на Бога¹⁷⁸. Нейната вяра я прави Майка на Спасителя: „Преблажена Мария е щастлива повече да приеме вярата на Христа, отколкото да го зачене в плът.“¹⁷⁹ 148, 1814

507 Мария е едновременно Девица и Майка, защото е най-свършеният образ и изпълнение на Църквата¹⁸⁰. „Църквата на свой ред става Майка чрез Божието Слово, което получава с вярата: и наистина чрез проповедта и чрез Кръщението тя ражда за един нов и безсмъртен живот синове, заченати от Светия Дух и родени от Бога. И самата тя е девицата, която пази вярата, отдадена на своя Съпруг, непокътната и чиста.“¹⁸¹ 967 149

Накратко

508 *В потомството на Ева Бог избра Дева Мария, за да бъде Майка на Неговия Син. „Пълна с благодат, тя е „най-възвишеният плод на изкуплението“¹⁸²: още от първия миг на своето зачатие тя е запазена непокътната от петното на първородния грях и остава неопетнена от никакъв личен грях през целия си живот.*

509 *Мария е наистина „Майка Божия“, защото е Майка на вечния Божии Син, станал човек, който сам е Бог.*

510 *Мария „остана Дева при зачатие на своя Син, Дева при раждането, Дева при бременността, Дева при откърмването, винаги Дева“¹⁸³. Със цялото си съществуване тя е „рабинята Господня“ (Лук. 1, 38).*

¹⁷⁶ Вж. 2 Кор. 11, 2.

¹⁷⁷ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 63: AAS 57 (1965) 64.

¹⁷⁸ Вж. 1 Кор. 7, 34-35.

¹⁷⁹ SANCTUS AUGUSTINUS, *De sancta virginitate* 3, 3: CSEL 41, 237 (PL 40, 398).

¹⁸⁰ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 63: AAS 57 (1965) 64.

¹⁸¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 64: AAS 57 (1965) 64.

¹⁸² Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 103: AAS 56 (1964) 125.

¹⁸³ SANCTUS AUGUSTINUS, *Sermo* 186, 1: PL 38, 999.

- 511 *Дева Мария „взима участие в спасението на хората със своята свободна вяра и послушание“¹⁸⁴. Тя възглася своето съгласие от името на цялата човешка природа¹⁸⁵. Чрез своето послушание тя става новата Ева, Майка на живите.*

Параграф 3

ТАЙНИТЕ В ЖИВОТА НА ХРИСТОС

- 512 По отношение живота на Христос Символът на вярата говори само за тайните на Въплъщението (*зачатие и рождение*) и за Пасхата (*страдание, разпъване, смърт, погребение, слизане в ада, възкресение, възнесение*). Той не казва нищо изрично за тайните на скрития и общественя живот на Исус, но членовете на вярата, отнасящи се до Въплъщението и Пасхата на Исус, осветляват целия Му земен живот. „Всичко, що Исус начена да върши и учи до деня, когато... се възнесе“ (*Деян. 1, 1-2*), трябва да се схваща *в светлината на тайните на Рождеството и на Пасхата*.
- 1163
- 426, 561 513 Съобразно обстоятелствата Катехизисът ще рзгърне цялото богатство от тайните на Исус. Тук е достатъчно да посочим някои общи положения за всички тайни от живота на Христос (*I*), за да очертаем след това основните тайни на Неговия личен (*II*) и обществен (*III*) живот.

I. Целият живот на Христос е тайна

- 514 В Евангелията няма много неща, които да задоволят любопитството относно живота на Исус. Почти нищо не е казано за живота Му в Назарет и дори голяма част от общественя Му живот не е отразена¹⁸⁶. Това, което се разказва в Евангелията, „е написано, за да повярвате, че Исус е Христос, Син Божий, и като вярвате, да имате живот в Негово име“ (*Иоан. 20, 31*).

¹⁸⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 56: AAS 57 (1965) 60.

¹⁸⁵ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 30, a. 1, c: Ed. Leon. 11, 315.

¹⁸⁶ Вж. *Иоан. 20, 30*.

515 Евангелията са писани от хора, които са били измежду първите повярвали¹⁸⁷ и които са поискали да споделят вярата си с другите. След като са познали във вярата кой е Исус, те са съумели да съзрат и да направят видими следите на Неговата тайна в целия Му земен живот. От пелените при раждането¹⁸⁸ до оцета при Неговото страдание¹⁸⁹ и от плащеницата до Възкресението¹⁹⁰, всичко в живота на Исуса е знак на Неговата тайна. С деянията, чудесата и думите Си Той открива, че „в Него телесно обитава цялата пълнота на Божеството“ (Кол. 2, 9). Неговата човешка природа се показва като „тайнство“, т. е. като знак и средство на Неговата божественост и на Спасението, което Той носи: това, което е било видимо в земния Му живот, повежда към невидимата тайна на Неговото божествено осиновление и изкупителна мисия. 126 609, 774 477

Общи черти в тайните на Исус

516 Целият живот на Христос е Открояване на Отца: Неговите думи и дела, мълчание и страдания, неговият начин на съществуване и говорене. Исус каза: „Който е видял Мене, видял е Отца“ (Иоан. 14, 9); и Отец: „Този е Моят възлюбен Син, Него слушайте“ (Лук. 9, 35). След като нашият Господ стана човек, за да изпълни волята на Отца¹⁹¹, и най-малките черти на Неговите тайни ни показват любовта на Бога към нас¹⁹². 65 2708

517 Целият живот на Христос е тайна на *Изкуплението*. Изкуплението идва преди всичко от кръвта на Кръста¹⁹³, но тази тайна е в действие през целия живот на Христа: още във Въплъщението, чрез което, ставайки беден, Той ни обогати със Своята бедност¹⁹⁴; в личния Му живот, който чрез Неговото Послушание¹⁹⁵ поправя нашето непослушание; в Словото Му, което очиства слушащите Го¹⁹⁶; в 606 1115

¹⁸⁷ Вж. Марк. 1, 1; Иоан. 21, 24.

¹⁸⁸ Вж. Лук. 2, 7.

¹⁸⁹ Вж. Мат. 27, 48.

¹⁹⁰ Вж. Иоан. 20, 7.

¹⁹¹ Вж. Евр. 10, 5-7.

¹⁹² Вж. 1 Иоан. 4, 9.

¹⁹³ Вж. Еф. 1, 7; Кол. 1, 13-14 (Vulgata); 1 Петр. 1, 18-19.

¹⁹⁴ Вж. 2 Кор. 8, 9.

¹⁹⁵ Вж. Лук. 2, 51.

¹⁹⁶ Вж. Иоан. 15, 3.

Неговите изцеления и заклинания, чрез които „Той взе върху си нашите немощи и понесе болестите“ (Мат. 8, 17)¹⁹⁷; във Възкресението Му, чрез което Той ни оправда¹⁹⁸.

668, 2748 518 Целият живот на Христос е тайна на *Възглавяването* (възобновяване и съединяване). Всичко, което Исус направи, каза и изстрада, имаше за цел да възстанови падналия човек в първоначалното му призвание:

„Когато се възплъти и стана човек, Той възглави в себе си дългата история на човечеството, давайки ни обхватно спасението, така че онова, което бяхме изгубили в Адам – да бъдем по образ и подобие на Бога, да го открием в Исуса Христа.“¹⁹⁹ Ето защо Христос премина през всички възрасти на живота, като по този начин възстанови на всички хора общението с Бога²⁰⁰.

НАШЕТО ПРИОБЩАВАНЕ КЪМ ТАЙНИТЕ НА ИСУС

793

602

519 Цялото богатство на Христос „е предопределено за всеки човек и представлява благо за всеки“²⁰¹. Христос не прекара живота за самия Себе си, но *за нас*, от своето Въплъщение „за нас, човеците, и нашето Спасение“²⁰² чак до смъртта Си „за греховете ни“ (1 Кор. 15, 3) и до своето Възкресение „за наше оправдаване“ (Рим. 4, 25). И сега още Той е „нашият защитник пред Отца“ (1 Иоан. 2, 1), „понеже е всякога жив, за да ходатайства за нас“ (Евр. 7, 25). С всичко, което

1085

веднъж завинаги преживя и изстрада, Той за вечността присъства „пред Божието лице за нас“ (Евр. 9, 24).

459

359

2607

520 През целия Си живот Исус се представя като *наш образец*²⁰³: Той е „съвършен човек“²⁰⁴, който ни кани да станем Негови ученици и да Го следваме; чрез Своето смирение Той ни дава пример за подражание²⁰⁵; чрез Своята молитва Той привлича към молитва²⁰⁶;

¹⁹⁷ Вж. Ис. 53, 4.

¹⁹⁸ Вж. Рим. 4, 25.

¹⁹⁹ SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 3, 18, 1: SC 211, 342-344 (PG 7, 932).

²⁰⁰ SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 3, 18, 7: SC 211, 366 (PG 7, 937); cf. Ib., *Adversus haereses* 2, 22, 4: SC 294, 220-222 (PG 7, 784).

²⁰¹ Вж. IOANNES PAULUS II, Litt. Enc. *Redemptor hominis*, 11: AAS 71 (1979) 278.

²⁰² *Symbolum Nicaenum-Constantinopolitanum*: DS 150.

²⁰³ Вж. Рим. 15, 5; Фил. 2, 5.

²⁰⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. past. *Gaudium et spes*, 38: AAS 58 (1966) 1055.

²⁰⁵ Вж. Иоан. 13, 15.

²⁰⁶ Вж. Лук. 11, 1.

чрез Своята бедност ни призовава да приемем свободно лишението и преследванията²⁰⁷.

521 Христос прави така, че всичко преживяно от Него в живота да стане *наш* живот в Него и сам Той да живее в нас. „Чрез своето Въплъщение Синът Божи се съедини донейде с всеки човек.“²⁰⁸ Ние сме призовани да бъдем едно цяло с Него. Сам Той прави така, че като членове на Неговото тяло да споделим онова, което е проживял в плътта си за нас и като наш образец:

„Ние трябва да продължаваме и да изпълваме в нас Исусовите тайни и начин на действие и често да Го молим... да ги усъвършенства и изпълва в нас и в цялата Своя Църква. Защото Синът Божи има намерение и да съобщи, и някак да разпростре и продължи своите тайни в нас и в цялата Своя Църква... както чрез благодатите, които е определил да ни даде, така и чрез въздействията, които иска да постигне в нас чрез извършването на тези тайни. По тази причина Той иска да ги изпълни в нас.“²⁰⁹

II. Тайните на детството и личния живот на Исус

ПОДГОТОВЛЕНИЯТА

522 Идването на Сина Божи на земята е толкова велико събитие, че Бог е пожелал да го подготви от векове. Той съсредоточава всичко към Христос: обреди и жертвоприношения, образи и символи на „Първия Завет“²¹⁰, известявайки идването Му чрез устата на следващите един подир друг пророци в Израил. Така Той събужда в сърцето на останалите езичници смътното очакване на това идване.

523 *Свети Йоан Кръстител* е непосредствен предшественик²¹¹ на Господа, изпратен от Него, за да подготви пътя²¹². Той е „пророк на Всевишния“ (Лук. 1, 76), надминава всички²¹³, бидейки

²⁰⁷ Вж. *Мат.* 5, 11-12.

²⁰⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. past. *Gaudium et spes*, 22: AAS 58 (1966) 1042.

²⁰⁹ SANCTUS IOANNES EUDES, *Le royaume de Jésus* 3, 4: *Oeuvres complètes*, v. 1 (Vannes 1905) p. 310-311.

²¹⁰ Вж. *Евр.* 9, 15.

²¹¹ Вж. *Деян.* 13, 24.

²¹² Вж. *Мат.* 3, 3.

²¹³ Вж. *Лук.* 7, 26.

последният пророк²¹⁴, и слага начало на Благовестието²¹⁵; той приветства Идването на Христа още от утробата на своята майка²¹⁶ и открива радостта си в това да бъде „приятел на младоженеца“ (*Иоан. 3, 29*), когото посочва като „Агнецът Божий, Който взема върху Си греха на света“ (*Иоан. 1, 29*). Като предшества Исус в „духа и силата на Илия“ (*Лук. 1, 17*), Йоан свидетелства за Него със своята проповед, своето кръщение и накрая със своето мъченичество²¹⁷.

- 1171 524 Като прославя всяка година *литургията на Предколедното време*, Църквата прави действително очакването на Месията: приобщавайки се към дългата подготовка на първото идване на Спасителя, верните обновяват пламенното си желание за второто Му идване²¹⁸. Чрез отпразнуването на раждането и мъченичеството на Предшественика Църквата се присъединява към Неговото желание: „Той трябва да расте, аз да се смаявам“ (*Иоан. 3, 30*).

ТАЙНАТА НА ХРИСТОВОТО РОЖДЕНИЕ

- 437 525 Исус е роден в скромна ясла, в бедно семейство²¹⁹; прости
2443 овчари са първите свидетели на събитието, но точно в тази бедност се проявява небесната слава²²⁰. Църквата не престава да възпява славата на тази нощ:

„Девата днес Пресъщественя ражда
и земята вертеп на Непристъпния принася.
Ангели с пастири славословят
и влъхви със звездата
са на път: защото за нас
роди се Младенецът, превечният Бог!“²²¹

²¹⁴ Вж. *Мат.* 11, 13.

²¹⁵ Вж. *Деян.* 1, 22; *Лук.* 16, 16.

²¹⁶ Вж. *Лук.* 1, 41.

²¹⁷ Вж. *Марк.* 6, 17-29.

²¹⁸ Вж. *Откр.* 22, 17.

²¹⁹ Вж. *Лук.* 2, 6-7.

²²⁰ Вж. *Лук.* 2, 8-20.

²²¹ Вж. SANCTUS ROMANUS MELODUS, *Kontakion*, 10, *In diem Nativitatis Christi*, Prooemium: SC 110, 50.

526 „Да стане дете“ по отношение на Бога е условието човек да влезе в царството Божие²²²; затова трябва да се смали²²³, да стане малък; трябва „да се роди наново“ (*Иоан. 3, 7*), „да се роди от Бога“²²⁴, за да стане всеки Божие чедо²²⁵. Тайната на Рождество се изпълва в нас, когато Христос „се изобразява“ в нас²²⁶. Рождеството е тайната на това „чудно общение“.

„О, чудно общение! Създателят на човешкия род, приемайки одушевено тяло, благоволи да се роди от Девица и без човешко семе стана човек, като щедро ни надари със Своята божественост.“²²⁷

460

ТАЙНИТЕ НА ДЕТСТВОТО НА ИСУС

527 *Обрязването на Исус* на осмия ден след раждането²²⁸ е знак за Неговото включване в потомството на Авраам, в народа на Завета, за подчинението Му на Закона²²⁹ и назначаването Му в култа на Израил, към който Той се придържа през целия Си живот. Този знак е предобраз на „Христовото обрязване“, което е Кръщението²³⁰.

580

1214

528 *Епифанията (богоявлението) е показването на Исус като Месия на Израил, Син Божи и Спасител на света.* Заедно с Кръщението на Исус в реката Йордан и сватбата в Кана Галилейска²³¹ богоявлението прославя поклонението пред Исус на мъдреците, дошли от Изток²³². В лицето на тези „мъдрци“, представители на езическите религии от околните земи, Евангелието вижда първите плодове на народите, приели Благата вест за Спасението чрез Въплъщението. Идването на мъдреците в Йерусалим, за да се „поклонят на Царя на евреите“²³³, показва, че те, водени от месианската

439

²²² Вж. *Мат.* 18, 3-4.

²²³ Вж. *Мат.* 23, 13.

²²⁴ Вж. *Иоан.* 1, 13.

²²⁵ Вж. *Иоан.* 1, 12.

²²⁶ Вж. *Гал.* 4, 19.

²²⁷ *In sollemnitate sanctae Dei Genetricis Mariae, Antiphona ad I et II Vesperas: Liturgia Horarum*, editio typica, v. 1 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 385 et 397.

²²⁸ Вж. *Лук.* 2, 21.

²²⁹ Вж. *Гал.* 4, 4.

²³⁰ Вж. *Кол.* 2, 11-13.

²³¹ Вж. *In sollemnitate Epiphaniae Domini, Antiphona ad „Magnificat“ in II Vesperis: Liturgia Horarum*, editio typica, v. 1 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 465.

²³² Вж. *Мат.* 2, 1.

²³³ Вж. *Мат.* 2, 2.

- 711-716, светлина на звездата на Давид²³⁴, търсят в Израил бъдещия Цар на народите²³⁵. Тяхното идване означава, че езичниците могат да разпознаят Исус и да Му се поклонят като на Син Божи и Спасител на света само като се обърнат към евреите²³⁶ и приемат от тях месианското Обещание така, както се съдържа в Стария Завет²³⁷. Богоявлението показва, че „мнозинството от езичниците влизат в семейството на патриарсите“²³⁸ и приемат „израилското достойнство“²³⁹.
- 122
- 583 529 *Представянето в Храма*²⁴⁰ показва Исус като първородния Син, принадлежащ на Господа²⁴¹. Със Симеон и Ана целият Израил очаква срещата със своя Спасител (*така византийската традиция нарича това събитие*). Исус е признат като дългоочаквания Месия, „Светлина на народите“ и „Слава на Израил“, но също и като „Знак на противоречие“. Мечът на страданието, предсказан на Мария, известява другото, съвършено и единствено жертвоприношение на Кръста, което ще донесе спасението, „приготвено от Бога пред лицето на всички народи“.
- 439
- 614
- 574 530 *Бягството в Египет* и клането на невинните²⁴² показват противодействието на тъмните сили срещу светлината: „Дойде у Своите си и Своите Го не приеха“ (*Иоан.* 1, 11). Целият живот на Христос е под знака на преследването. Неговите последователи споделят това преследване заедно с Него²⁴³. Връщането Му от Египет²⁴⁴ напомня Изхода²⁴⁵ и представя Исус като окончателен освободител.

ТАЙНИТЕ НА СКРИТИЯ ЖИВОТ НА ИСУС

531 През по-голямата част от живота си Исус е споделял условията на повечето хора: всекидневен живот без видимо величие, живот

²³⁴ Вж. *Числ.* 24, 17; *Откр.* 22, 16.

²³⁵ Вж. *Числ.* 24, 17-19.

²³⁶ Вж. *Иоан.* 4, 22.

²³⁷ Вж. *Мат.* 2, 4-6.

²³⁸ Вж. SANCTUS LEO MAGNUS, *Sermo* 33, 3: CCL 138, 173 (PL 54, 242).

²³⁹ *Vigilia Paschalis, Oratio post tertiam lectionem*: Missale Romanum, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 277.

²⁴⁰ Вж. *Лук.* 2, 22-39.

²⁴¹ Вж. *Изм.* 13, 12-13.

²⁴² Вж. *Мат.* 2, 13-18.

²⁴³ Вж. *Иоан.* 15, 20.

²⁴⁴ Вж. *Мат.* 2, 15.

²⁴⁵ Вж. *Ос.* 11, 1.

на ръчния труд, еврейски религиозен живот, подчинен на живота на Бога²⁴⁶, живот в общността. За целия този период ни е открито, че Исус се е „покорявал“ на родителите си²⁴⁷ и че „Исус преуспяваше в мъдрост и възраст и в любов пред Бога и човеците“ (Лук. 2, 52). 2427

532 Подчиняването на Исус на майка Му и законния Му баща изпълва съвършено четвъртата заповед. Подчинението във времето е образът на синовното Му послушание пред Небесния Отец. Ежедневното покоряване на Йосиф и Мария известява и предхожда подчинението в молитвата на Велики Четвъртък: „Нека бъде не моята воля...“ (Лук. 22, 42). Послушанието на Христос в ежедневието на личния Му живот вече открива делото по възстановяване на онова, което неподчинението на Адам е разрушило²⁴⁸. 2214-2220 612

533 Личният живот на Исус в Назарет позволява на всеки човек да усети общността си с Него в най-обичайните пътища на живота:

„Родното място на Исус Назарет е училището, където започваме да разбираме Неговия живот: училището на Евангелието. Най-напред един урок по *мълчание*. Нека се зароди в нас уважението към мълчанието, което е прекрасно и необходимо условие за духа. Освен това тук схващаме смисъла на *семеиния живот*. Назарет наистина ни напомня какво е семейството с неговата споделена любов, строга и проста красота, свещен и неприкосновен характер ... По-нататък познаваме *правилото на труда*. О, Назарет, къща на „Сина на Дърводелеца“, точно тук бихме искали да разберем и прославим строгия и изкупителен закон на човешкия труд ... както бихме искали тук да поздравим работещите от целия свят и да им посочим техния велик образец, техния божествен брат.“²⁴⁹ 2717 2204 2427

534 *Откриването на Исус в Храма*²⁵⁰ е единственото събитие, което нарушава мълчанието на Евангелията за скритите години на Исус. С това Исус позволява да се досетим за тайната на цялостното Му посвещаване на мисията, произтичаща от божественото Му осинование: „Не знаехте ли, че Аз трябва да съм в онова, що принадлежи на Отца Ми?“ Мария и Йосиф „не разбраха казаните от Него думи“, 583 2599 964

²⁴⁶ Вж. Гал. 4, 4.

²⁴⁷ Вж. Лук. 2, 51.

²⁴⁸ Вж. Рим. 5, 19.

²⁴⁹ Вж. PAULUS VI, *Homilia in templo Annuntiationis beatae Mariae Virginis in Nazareth* (5 ianuarii 1964): AAS 56 (1964) 167-168.

²⁵⁰ Вж. Лук. 2, 41-52.

но ги приеха във вярата и Мария „спазваше всички тия думи в сърцето си“ през годините, когато Исус оставаше скрит в тишината на обикновения живот.

III. Тайните на обществения живот на Исус

Кръщението на Исус

719-720 535 Началото²⁵¹ на обществения живот на Исус е Неговото Кръщение от Йоан при реката Йордан²⁵². Йоан „проповядваше покаяно Кръщение за опрощаване на греховете“ (Лук. 3, 3). Тълпа от грешници, митарии и войници²⁵³, фарисеи и садукееи²⁵⁴ и блудници²⁵⁵ идват, за да получат кръщение от Него: „Тогава се появи Исус“. Кръстителят се колебае, Христос настоява: Той получава Кръщението, Свети Дух под образа на гълъб идва над Исуса и глас от небето про-гърмява: „Този е моят Възлюбен Син“ (Мат. 3, 13-17). Това е Епи-фанията, 438 Явяването на Исус като Месия на Израил и Син Божи.

606 536 От страна на Исус Кръщението е приемане и начало на Неговата мисия на страдащ Слуга, който се оставя да бъде причислен към грешниците²⁵⁶. Сам Той е вече „Агнец Божи, Който взема *върху* 1224 *Си* греха на света“ (Иоан. 1, 29); отнапред приема „Кръщението“ на кървавата Си смърт²⁵⁷. Той идва вече „да изпълни всяка правда“ (Мат. 3, 15), т. е. подчинява се изцяло на волята на Своя Отец. От 444 любов Той приема това кръщение със смърт за опрощение на греховете ни²⁵⁸. На приемането отговаря гласът на Ощеца, който влага 727 цялото си благоволение в Своя Син²⁵⁹. Духът, който Исус притежава в пълнота още от зачатие си, идва „да остане“ върху Него²⁶⁰. Исус 739 ще бъде Негов извор за цялото човечество. При Неговото Кръщение „се отварят небесата“ (Мат. 3, 16), които грехът на Адам беше за-

²⁵¹ Вж. Лук. 3, 23.

²⁵² Вж. Деян. 1, 22.

²⁵³ Вж. Лук. 3, 10-14.

²⁵⁴ Вж. Мат. 3, 7.

²⁵⁵ Вж. Мат. 21, 32.

²⁵⁶ Вж. Ис. 53, 12.

²⁵⁷ Вж. Марк. 10, 38; Лук. 12, 50.

²⁵⁸ Вж. Мат. 26, 39.

²⁵⁹ Вж. Лук. 3, 22; Ис. 42, 1.

²⁶⁰ Вж. Иоан. 1, 32-33; Ис. 11, 2.

творил; и водите се освещават със слизането на Исус и Духа като встъпление към новото сътворение.

537 Чрез тайнството на Кръщението християнинът свещенодействено се уподобява на Исус, Който в Кръщението отнапред приема Своята смърт и Своето Възкресение; той трябва да влезе в тази тайна на смирено подчинение и разкаяние, да слезе във водата с Исус, за да се възкачи с Него, да се възроди от водата и Духа, за да стане в Сина възлюбен син на Отца и да ходи в „обновен живот“ (*Рим. 6, 4*):

„Затова чрез Кръщението да се погребем заедно с Христа, за да възкръснем с Него; да слезем с Него, за да бъдем в същото време въздигнати; да се възкачим с Него, за да достигнем заедно славата.“²⁶¹

„Всичко, което стана в Христа, ни кара да разберем, че след потапянето Му във водата Светият Дух лети връз нас от небесните селения, помазвайки ни с небесна слава, и че осиновени чрез гласа на Отца, ние ставаме синове Божии.“²⁶²

ИЗКУШЕНИЯТА НА ИСУС

538 Евангелията говорят за времето на усамотяване на Исус в пустинята непосредствено след Кръщението Му от Йоан. „Тласкан от Духа“ в пустинята, Исус прекарва там 40 дни, без да яде; живее с дивите животни и ангелите Му служат (*Марк. 1, 12*)²⁶³. Към края на това време Сатаната Го изкушава три пъти, опитвайки се да подложи на съмнение синовното Му поведение спрямо Бога. Исус отблъсква тези предизвикателства, които повтарят изкушенията на Адам в Рай и на Израил в пустинята, и дяволът отстъпва от Него „до някое време“ (*Лук. 4, 13*).

539 Евангелистите посочват спасителния смисъл на това тайнствено събитие. Исус е Новият Адам, останал верен там, където първият Адам се е поддал на изкушението. Исус изпълни съвършено призиванието на Израил: противно на онези, които предизвикваха някога Бога 40 години в пустинята²⁶⁴, Христос се показва като Слуга Божи, изцяло послушен на Божията воля. В това Исус побеждава дявола: Той „връзва силния“ и „тогава ограбва къщата му“²⁶⁵. По-

²⁶¹ *Sanctus Gregorius Nazianzenus, Oratio 40, 9: SC 358, 216 (PG 36, 369).*

²⁶² *SANCTUS HILARIUS PICTAVIENSIS, In evangelium Matthaei 2, 6: SC 254, 110 (PL 9, 927).*

²⁶³ Вж. *Марк. 1, 13*.

²⁶⁴ Вж. *Пс. 94, 10*.

²⁶⁵ Вж. *Марк. 3, 27*.

- 609 бедата на Исус над Изкусителя в пустинята предвестява победата на страданието, на върховното послушание на Неговата синовна любов към Отца.
- 2119 540 Изкушението на Христос показва начина, по който Синът Божи се проявява като Месия в противоположност на това, което Му предлага Сатаната и което хората²⁶⁶ желаят да Му припишат. Затова Христос побеждава Изкусителя *заради нас*: „Защото ние имаме не такъв първосвещеник, който не би могъл да ни съчувства в нашите немощи, а такъв, Който е изкушен като нас във всичко освен в греха“ (Евр. 4, 15). Всяка година Църквата се присъединява през 40-те дни на Великите Пости към тайната на Исус в пустинята.

„НАБЛИЖИ ЦАРСТВОТО БОЖИЕ“

- 2816 541 „А след като бе предаден Иоан, Исус дойде в Галилея и проповядвайки благовестието за Царството Божие, казваше: „времето се изпълни и приближи Царството Божие; покайте се и вярвайте в Евангелието“ (Марк. 1, 14-15). „За да се изпълни волята на Отеца, Христос постави на земята началото на Небесното Царство.“²⁶⁷ Волята Божия обаче е „да се издигнат хората до участие в божественния живот“²⁶⁸. Бог го прави, като събира хората около Своя Син, Исус Христос. Това събиране е Църквата, която на земята е „зародиш и начало на Божието Царство“²⁶⁹.
- 669, 768, 865
- 2233 542 Христос е в сърцето на това събиране на хората в „Божие семейство“. Той ги призовава около Себе си чрез своето Слово и чрез знаците, които явяват Царството Божие, като изпраща своите ученици. Той осъществява идването на Своето Царство най-вече чрез голямата тайна на Пасхата: смъртта върху Кръста и Възкресението. „И кога Аз бъда издигнат от земята, всички ще привлечат към Себе си“ (Иоан. 12, 32). Към това единение с Христос са призовани всички хора²⁷⁰.
- 789

²⁶⁶ Вж. *Мат.* 16, 21-23.

²⁶⁷ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6.

²⁶⁸ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 2: AAS 57 (1965) 5-6.

²⁶⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 8.

²⁷⁰ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6.

ВЪЗВЕЩАВАНЕТО НА ЦАРСТВОТО БОЖИЕ

- 543 *Всички хора* са призвани да влязат в Царството. Известно най-напред на децата на Израил²⁷¹, това месианско Царство е предопределено да приеме хората от всички народи²⁷². За да достигнем до Него, трябва да приемем словото на Исус: 764
 „Словото на Господа е подобно на семе, което се засява в поле: тези, които Го слушат с вяра и се числят в малкото стадо на Христос, са приели самото Царство; сетне от собствената си сила семето зрее и покълва до времето на жътвата.“²⁷³
- 544 Царството принадлежи на *бедните и малките*, т. е. на тези, които са го приели със смирено сърце. Исус е изпратен „да благовести на бедните“ (Лук. 4, 18)²⁷⁴. Той ги обявява за блажени, защото „тяхно е Царството Небесно“ (Мат. 5, 3); тъкмо на „малките“ Отец благоволи да открие това, което остава скрито за мъдрите и разумните²⁷⁵. От яслата до кръста Исус споделя живота на бедните; Той познава глада²⁷⁶, жаждата²⁷⁷ и лишението²⁷⁸. Нещо повече: Той се отъждествява с бедните от всякакъв род и действената Му любов към тях става условие за влизането им в Неговото Царство²⁷⁹. 709 2443 2546
- 545 Исус поканва *грешниците* на трапезата на Царството: „Не съм дошъл да призова праведници, а грешници“ (Марк. 2, 17)²⁸⁰. Той ги приканва да се обърнат, защото без това не може да се влезе в Царството, но им показва също с думи и дела безкрайното милосърдие на Своя Отец спрямо тях²⁸¹ и огромната „радост, (която) ще има за един каещ се грешник“ (Лук. 15, 7). Върховната проява на тази любов е жертването на собствения Му живот „за опрощение на греховете“ (Мат. 26, 28). 1443 588 1846 1439

²⁷¹ Вж. Мат. 10, 5-7.²⁷² Вж. Мат. 8, 11; 28, 19.²⁷³ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 7.²⁷⁴ Вж. Лук. 7, 22.²⁷⁵ Вж. Мат. 11, 25.²⁷⁶ Вж. Марк. 2, 23-26; Мат. 21, 18.²⁷⁷ Вж. Иоан. 4, 6-7; 19, 28.²⁷⁸ Вж. Лук. 9, 58.²⁷⁹ Вж. Мат. 25, 31-46.²⁸⁰ Вж. 1 Тим. 1, 15.²⁸¹ Вж. Лук. 15, 11-32.

- 2613 546 Исус призовава към влизане в Царството, служейки си с *притчи*, които са характерен белег на Неговото учение²⁸². С тях Той кани на угощение в Царството²⁸³, но изисква за това един решаващ избор: за да придобие Царството, човек трябва да даде всичко от себе си²⁸⁴; думите не са достатъчни, изискват се дела²⁸⁵. Притчите са като огледало, което отразява как хората приемат словото – като твърда почва или като добра земя²⁸⁶, какво са направили с получените таланти²⁸⁷. Исус и присъствието на Царството в този свят се таят в сърцето на притчите. Човек трябва да влезе в Царството, т. е. да стане ученик на Христос, за да познае „тайните на Царството Небесно“ (*Мат.* 13, 11). За тези, които остават „навън“ (*Марк.* 4, 11), всичко остава загадъчно²⁸⁸.

ЗНАЦИТЕ НА ЦАРСТВОТО БОЖИЕ

- 670 547 Исус съпровожда своите думи с многобройни „сили, чудеса и личби“ (*Деян.* 2, 22), които показват, че Царството е у Него. Те свидетелстват, че Исус е предвъзвестеният Месия²⁸⁹.
- 439
- 548 Знаменията, извършени от Исус, свидетелстват, че Отец Го е изпратил²⁹⁰. Те ни насърчават да повярваме в Него²⁹¹. На обърналите се към Него с вяра Той дава това, което искат²⁹². Тогава чудесата укрепват вярата в Този, който извършва делото на Своя Отец: те показват, че Той е Син Божи²⁹³. Но чудесата могат да бъдат също и „повод за съблазън“²⁹⁴.
- 156
- 2616
- 574
- 447
- Те нямат за цел да удовлетворяват любопитството и магическите желания. И въпреки очебийните чудеса Исус е бил отхвърлен от някои²⁹⁵, като дори са Го обвинявали, че е действал чрез демони²⁹⁶.

²⁸² Вж. *Марк.* 4, 33-34.

²⁸³ Вж. *Мат.* 22, 1-14.

²⁸⁴ Вж. *Мат.* 13, 44-45.

²⁸⁵ Вж. *Мат.* 21, 28-32.

²⁸⁶ Вж. *Мат.* 13, 3-9.

²⁸⁷ Вж. *Мат.* 25, 14-30.

²⁸⁸ Вж. *Мат.* 13, 10-15.

²⁸⁹ Вж. *Лук.* 7, 18-23.

²⁹⁰ Вж. *Иоан.* 5, 36; 10, 5.

²⁹¹ Вж. *Иоан.* 10, 38.

²⁹² Вж. *Марк.* 5, 25-34; 10, 52.

²⁹³ Вж. *Иоан.* 10, 31-38.

²⁹⁴ Вж. *Мат.* 11, 6.

²⁹⁵ Вж. *Иоан.* 11, 47-48.

²⁹⁶ Вж. *Марк.* 3, 22.

- 549 Като освободи някои хора от земните злини на глада²⁹⁷, неправдата²⁹⁸, болестите и смъртта²⁹⁹, Исус изпълни месианските знаци. Той обаче не е дошъл да унищожи всички злини тук, на земята³⁰⁰, а да освободи хората от най-тежкото робство, робството на греха³⁰¹, който ги спъва в призиванието им на Синове Божи и причинява всички човешки робства. 1503 440
- 550 Идването на Царството Божие е поражение за царството на Сатаната³⁰²: „Ако пък Аз изгонвам бесовете с Божия Дух, то значи дошло е до вас Царството Божие“ (*Мат.* 12, 28). С изгонването на бесовете (*екзорцизмите*) Исус избавя хората от обсебилото ги зло³⁰³. Тези избавления предвещават голямата победа на Исус над „княза на този свят“³⁰⁴. Само чрез Кръста на Христос Царството Божие ще бъде окончателно установено: „Бог царува от височината на дървото.“³⁰⁵ 394 1673 440, 2816
- „КЛЮЧОВЕТЕ НА ЦАРСТВОТО“
- 551 Още в началото на обществения си живот Исус избира дванадесет мъже, за да бъдат с Него и да участват в Неговата мисия³⁰⁶. Той им дава част от своето пълновластие и ги праща да проповядват Царството Божие и да изцеляват болни (*Лук.* 9, 2). Те остават свързани завинаги с Царството на Христос, защото чрез тях Той ръководи Църквата. 858 765
- „И Аз ви завещавам, както ми завеща Моят Отец, царство, за да ядете и пиете на трапезата Ми в Моето Царство и да седнете на престоли да съдите дванадесетте колена Израилеви“ (*Лук.* 22, 29-30).
- 552 В общността на дванадесетте Симон Петър заема първото място³⁰⁷. Исус му поверява една-единствена мисия. Благодарение 880 153

²⁹⁷ Вж. *Иоан.* 6, 5-15.²⁹⁸ Вж. *Лук.* 19, 8.²⁹⁹ Вж. *Мат.* 11, 5.³⁰⁰ Вж. *Лук.* 12, 13-14; *Иоан.* 18, 36.³⁰¹ Вж. *Иоан.* 8, 34-36.³⁰² Вж. *Мат.* 12, 26.³⁰³ Вж. *Лук.* 8, 26-39.³⁰⁴ Вж. *Иоан.* 12, 31.³⁰⁵ VENANTIUS FORTUNATUS, *Hymnus „Vexilla Regis“*: MGH 1/4/1, 34 (PL 88, 96).³⁰⁶ Вж. *Марк.* 3, 13-19.³⁰⁷ Вж. *Марк.* 3, 16; 9, 2; *Лук.* 24, 34; *1 Кор.* 15, 5.

- 442 на откровението, идващо от Отца, Петър изповядва: „Ти си Христос, Синът на Живия Бог“ (*Мат.* 16, 16). Тогава нашият Господ му заявява: „Ти си Петър и на тоя камък ще съградя Църквата Си и портите адови няма да € надделеят“ (*Мат.* 16, 18). Христос, „жи-вият камък“³⁰⁸, осигурява на съградената върху Петър Църква победата
- 424 над силите на смъртта. Заради изповяданата от него вяра Петър става бъдещият устой на Църквата. Неговата мисия е да пази вярата да не отслабне никога и да укрепва в нея своите братя³⁰⁹.
- 381 553 Исус поверява на Петър особена власт. „Ще ти дам ключовете на Царството Небесно и каквото свържеш на земята, ще бъде свързано на небето, и каквото развържеш на земята, ще бъде развързано на небесата“ (*Мат.* 16, 19). „Силата на ключовете“ означава властта да управлява дома Господен, който е Църквата. Исус, „Добрият Пастир“ (*Иоан.* 10, 11), потвърждава тази служба след
- 1445 своето Възкресение: „Паси моите овце“ (*Иоан.* 21, 15-17). Силата да връзва и да развързва означава властта да опрощава греховете, да провъзгласява доктринални решения и да взема дисциплинарни
- 641, 881 решения в Църквата. Исус повери тази власт на Църквата чрез службата на апостолите³¹⁰ и по-специално чрез службата на Петър, на когото единствен Той открито повери ключовете на Царството.

ПРЕДВКУСВАНЕ НА ЦАРСТВОТО: ПРЕОБРАЖЕНИЕТО

- 554 От деня, в който Петър изповяда, че Исус е Христос, Син на Живия Бог, Учителят „начена да открива на учениците Си, че Той трябва да отиде в Йерусалим и много да пострада... и да бъде убит, и на третия ден да възкръсне“ (*Мат.* 16, 21). Петър не приема това известие³¹¹, другите изобщо не го разбират³¹². Точно в този контекст се развива тайнственият
- 697, 2600 епизод с Преображението на Исус³¹³ върху един висок хълм пред трима свидетели, избрани от Него: Петър, Яков и Йоан. Лицето и дрехите на Исус просияват в ярка светлина, явяват се Мойсей и Илия, които „говореха за смъртта Му, с която щеше да свърши в Йерусалим“ (*Лук.*

³⁰⁸ Вж. *1 Петр.* 2, 4.

³⁰⁹ Вж. *Лук.* 22, 32.

³¹⁰ Вж. *Мат.* 18, 18.

³¹¹ Вж. *Мат.* 16, 22-23.

³¹² Вж. *Мат.* 17, 23; *Лук.* 9, 45.

³¹³ Вж. *Мат.* 17, 1-8; *2 Петр.* 1, 16-18.

9, 31). Един облак го покрива и глас от небето казва: „Този е Моят възлюбен Син: Него слушайте“ (Лук. 9, 35). 444

555 За един миг Исус показва своята божествена слава, като по този начин потвърждава изповяданото от Петър. Той показва, че за да влезе в своята слава (Лук. 24, 26), трябва да мине през Кръста в Иерусалим. Мойсей и Илия са видели Славата на Бога върху планината; Законът и Пророците са известили страданията на Месията³¹⁴. Страданието на Исус е по волята на Отца: Синът действа като Слуга на Бога³¹⁵. Облакът издава присъствието на Светия Дух: „Цялата Троица се яви: Отец в гласа, Синът в човека, Светият Дух в светлоносния облак“³¹⁶: 2576, 2583

„Ти се преобрази на планината и доколкото им бе възможно, Твоите ученици съзерцаваха Твоята Слава, Христе Боже, така че, когато Те видяха разпнат, разбраха, че Твоето страдание е доброволно, и известиха на света, че Ти си наистина Божието сияние.“³¹⁷

556 На прага на общественния живот е Кръщението, на прага на Пасхата – *Преображението*. Чрез Кръщението на Исус „бе заявена тайната на първото възобновление“: нашето Кръщение; Преображението „е тайната на второто възобновление“: нашето собствено възкресение⁶¹⁸. Още отсега ние сме участници във Възкресението на Господа чрез Светия Дух, който действа в тайнствата на Тялото Христово. Преображението ни дава да предвкусим славното Идване на Христос, което „ще преобрази унизеното наше тяло тъй, че да стане подобно на Неговото славно тяло“ (Фил. 3, 21). Но то ни напомня също, че „през много скърби трябва да влезем в Царството Божие“ (Деян. 14, 22). 1003

„Петър още не разбираше, когато на планината искаше да живее с Христа³¹⁹. Той запази това за тебе, Петре, след смъртта. Сега Той самият казва: „Слез да се потрудиш на земята, да служиш на земята, да бъдеш презрян и разпнат на земята. Животът слиза, за да бъде убит; слиза Хлябът, за да изпита глад; слиза пътят, за да се умори по пътя; слиза изворът, за да ожаднее; а ти отказваш да се потрудиш.“³²⁰

³¹⁴ Вж. Лук. 24, 27.

³¹⁵ Вж. Ис. 42, 1.

³¹⁶ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 45, a. 4, ad 2: Ed. Leon. 11, 433.

³¹⁷ *Liturgia Byzantina. Kontakion in die Transfigurationis*: Μηναια τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, v. 6 (Romae 1901) p. 341.

³¹⁸ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 45, a. 4, ad 2: Ed. Leon. 11, 433.

³¹⁹ Вж. Лук. 9, 33.

³²⁰ Sanctus Augustinus, *Sermo* 78, 6: PL 38, 492-493.

ВЪЗКАЧВАНЕТО НА ИСУС В ЙЕРУСАЛИМ

557 „А когато се приближиха дните да бъде взет от света, Той се обърна към пътя за Йерусалим“ (Лук. 9, 51)³²¹. С това свое решение Исус показва, че се отправя в Йерусалим, готов да умре. На три пъти Той известява своето страдание и своето Възкресение³²². Като тръгва към Йерусалим, Той казва: „Не бива пророк да загине вън от Йерусалим“ (Лук. 13, 33).

558 Исус напомня за мъченичеството на пророците, загинали в Йерусалим³²³. При все това Той настоятелно призовава Йерусалим да се събере около Него: „Колко пъти съм искал да събера чедата ти, както кокошка събира пилците под крилето си ... и не рачихте!“ (Мат. 23, 37b). Когато съзира Йерусалим, Той заплаква за него (вж. Лук. 19, 41) и още веднъж изрича желанието на своето сърце: „да беше и ти узнал поне в този твой ден какво служи за твоя мир! Но сега това е скрито от очите ти“ (Лук. 19, 42)³²⁴.

МЕСИАНСКОТО ВЛИЗАНЕ НА ИСУС В ЙЕРУСАЛИМ

559 Как Йерусалим приема своя Месия? След като винаги е отбягвал опитите на народа да Го направи цар³²⁵, Исус избира специално времето на месианското си влизане в града на „Давид, своя баща“ (Лук. 1, 32)³²⁶. Той е приветстван като Син Давидов, Този, Който носи спасението („Осанна“ означава „О, спаси!“, „Дари ни спасение!“). Впрочем „Царят на славата“ (Пс. 24, 7-10) влиза в Своя град „възседнал на магаре“ (Зах. 9, 9): Той не завоюва Дъщерята на Сион – образа на Неговата Църква, чрез хитрост или насилие, а със смирение, което свидетелства за Истината³²⁷. Ето защо поданиците на Неговото Царство в онези дни са децата³²⁸ и „бедните на Бога“, които Го приветстват така, както ангелите Го известяват на овчарите³²⁹.

³²¹ Вж. *Иоан.* 13, 1.

³²² Вж. *Марк.* 8, 31-33; 9, 31-32; 10, 32-34.

³²³ Вж. *Мат.* 23, 37a.

³²⁴ Вж. *Лук.* 19, 41.

³²⁵ Вж. *Иоан.* 6, 15.

³²⁶ Вж. *Мат.* 21, 1-11.

³²⁷ Вж. *Иоан.* 18, 37.

³²⁸ Вж. *Мат.* 21, 15-16; *Пс.* 8, 3.

³²⁹ Вж. *Лук.* 19, 38; 2, 14.

Тяхната възхвала „Благословен, който иде в името Господне“ (Пс. 117, 26), е подхваната от Църквата в „Санктус“ на Евхаристичната Литургия, за да се освети споменът за Пасхата на Господа.

1352

560 *Влизането на Исус в Йерусалим* показва идването на Царството, което Царят Месия ще изпълни чрез Пасхата на Своята смърт и Своето Възкресение. С честването на този „вход Господен в Йерусалим“ Църквата открива на Връбница светата Велика седмица.

550, 2816

1169

Накратко

561 *„С право целият живот на Христос се разглежда като несекващо учение: Неговите мълчания, знамения, молитви, любовта Му към хората, особено пристрастието Му към малките и бедните, безрезервно приетата Кръстна жертва за изкуплението на човечеството, най-сетне, самото Възкресение превръщат в дело Неговото Слово и изпълват Откровението.“*³³⁰

562 *Учениците на Христос трябва да се „образяват“ спрямо Него, докато Той се „изобрази“ в тях*³³¹. *„Ето защо ние се вдаваме в тайните на Неговия живот, съобразни Нему, умрели и възкръснали с Него, за да царуваме заедно с Него.“*³³²

563 *Овчари или мъдреци, ние можем да достигнем тук долу до Бога само като коленичим пред яслата на Витлеем, като Го обожаваме скрит в слабостта на едно детенце.*

564 *Чрез подчинението си на Мария и Йосиф, както и чрез скромния си труд в Назарет в течение на дълги години, Исус ни дава пример за святост в ежедневиия живот на семейството и труда.*

565 *Още в самото начало на обществения си живот, при своето Кръщение, Исус е „Слуга“, изцяло посветен на делото на Изкуплението, което се изпълва чрез „Кръщението“ на Неговото страдание.*

³³⁰ IOANNES PAULUS II, Adh. ap. *Catechesi tradendae*, 9: AAS 71 (1979) 1284.

³³¹ Вж. *Гал.* 4, 19.

³³² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 7: AAS 57 (1965) 10.

- 566 *Изкушението в пустинята показва Исус като скромен Месия, който тържествува над Сатаната чрез пълната си отдаденост на спасителния план, възжелан от Отца.*
- 567 *Христос поставя началото на Царството Небесно на земята: „Това Царство сияе в човеците чрез словото, делата и присъствието на Христос у тях.“³³³ Църквата е зародиш и начало на Небесното Царство. Неговите ключове са поверени на Петър.*
- 568 *Преображението на Христос има за цел да укрепи вярата на апостолите по повод на предстоящото страдание: възкачването върху „високата планина“ подготвя изкачването на Голгота. Христос, Главата на Църквата, показва това, което Неговото Тяло съдържа и отразява в тайнствата: „надеждата на Славата“ (Кол. 1, 27)³³⁴.*
- 569 *Исус отива доброволно в Йерусалим, макар да знае, че там ще претърпи насилствена смърт заради злоречието на грешниците³³⁵.*
- 570 *Влизането на Исус в Йерусалим показва идването на Царството, което Царят Месия, приет в града от децата и смирените по сърце, ще изпълни чрез Пасхата на Своята смърт и Своето Възкресение.*

³³³ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 5: AAS 57 (1965) 7.

³³⁴ Вж. SANCTUS LEO MAGNUS, Sermo 51, 3: CCL 138A, 298-299 (PL 54, 310).

³³⁵ Вж. *Евр.* 12, 3.